

Spis treści

Wykazy skrótów	13
Od Autorów	15
1. Ochrona programów komputerowych na podstawie prawa autorskiego – zagadnienia ogólne	17
1.1. Wprowadzenie; włączenie programów do dzieł uznanych za przedmiot prawa autorskiego	17
1.2. Przesłanki ochrony programu	21
1.2.1. Ustalenie; wątpliwości związane z programem wynikowym	22
1.2.2. „Oryginalność”	24
1.2.3. Kwestia wymogów formalnych; rejestracja programu	28
1.3. Chronione i nie chronione elementy programu	31
1.3.1. Elementy tekstowe i pozatekstowe; forma i treść programu	31
1.3.2. Algorytm programu	36
1.3.3. Interfejsy	37
1.3.3.1. Zagadnienia ogólne	37
1.3.3.2. Interfejsy użytkownika; składniki wizualne (<i>look and feel</i>)	40
1.3.4. Systemy operacyjne	42
1.3.5. Języki programowania	43
1.4. Treść prawa autorskiego do programu	44
1.4.1. Wprowadzenie	44
1.4.2. Autorskie prawa osobiste	45
1.4.3. Autorskie prawa majątkowe	46
1.4.4. Ograniczenia autorskich praw majątkowych do programu	47
1.4.4.1. Reprodukowanie „w ramach normalnego korzystania”	47
1.4.4.2. Sporządzanie kopii rezerwowej	48
1.4.4.3. Modyfikowanie programu	48
1.4.4.4. Uprawnienia do dekompilacji programu	49
1.5. Czas trwania ochrony	53
1.6. Podmiot prawa autorskiego do programu	53
1.7. Perspektywy ewolucji autorskoprawnej ochrony programów komputerowych	54

2.	Ochrona programów komputerowych w świetle konwencji z zakresu prawa autorskiego	57
2.1.	Wprowadzenie; podstawy międzynarodowej ochrony praw autorskich	57
2.2.	Kwestia zaliczenia programu do utworów objętych konwencyjną ochroną	58
2.3.	Problemy związane ze stosowaniem postanowień konwencji berneńskiej do programu komputerowego	61
2.4.	Ochrona poza konwencjami dotyczącymi praw autorskich	63
3.	Programy komputerowe w polskim prawie autorskim	65
3.1.	Wprowadzenie	65
3.2.	Stan prawny na gruncie ustawy z 1952 r.	65
3.2.1.	Uznanie programu za przedmiot prawa autorskiego	65
3.2.1.1.	Tekst ustawy	65
3.2.1.2.	Orzecznictwo sądowe i praktyka	66
3.2.1.3.	Doktryna prawnicza	67
3.2.2.	Zasięg autorskoprawnej ochrony programów	68
3.2.3.	Zasady stosowania prawa autorskiego do programów	69
3.3.	Następstwa ratyfikowania traktatu o stosunkach handlowych i gospodarczych między RP a USA; problematyka programów komputerowych	70
3.3.1.	Postanowienia traktatu w sprawie programów komputerowych	70
3.3.2.	Uchwała Sejmu RP w sprawie traktatu	72
3.3.2.1.	Charakter prawny uchwały Sejmu	72
3.3.2.2.	Postulat amnestii dla piractwa czy ustanowienie retroaktywnego działania ustawy?	72
3.3.2.3.	Odwołanie się do Dyrektywy EWG; asekuracja czy postulat przejęcia jej do prawa polskiego?	73
3.4.	Projekt ustawy o prawie autorskim z 1992 r.	74
3.4.1.	Wprowadzenie	74
3.4.2.	Program komputerowy jako przedmiot prawa autorskiego	74
3.4.2.1.	Wyraźne objęcie programów prawem autorskim	74
3.4.2.2.	Program komputerowy jako dzieło literackie	75
3.4.2.3.	Przesłanka „oryginalności”	75
3.4.2.4.	Wyłączenia spod ochrony	76
3.4.3.	Podmiot prawa autorskiego	77
3.4.3.1.	Podmiot autorskich praw osobistych	77
3.4.3.2.	Podmiot autorskich praw majątkowych	77
3.4.4.	Treść prawa autorskiego i jego ograniczenia	78
3.4.4.1.	Autorskie prawa osobiste i majątkowe	78
3.4.4.2.	Ograniczenia autorskich praw osobistych	78
3.4.4.3.	Ograniczenia autorskich praw majątkowych	79
3.4.4.3.1.	Generalne licencje ustawowe	79
3.4.4.3.2.	Przystosowanie programu dla własnych potrzeb	80
3.4.4.3.3.	Sporządzanie kopii rezerwowej	80
3.4.4.3.4.	Analiza, dekompilacja i <i>reverse engineering</i> oprogramowania	80
3.4.4.3.5.	Względny czy bezwzględny charakter przepisów?	82
3.4.5.	Ochrona autorskich praw osobistych i majątkowych	82

3.4.6.	Umowy dotyczące programów komputerowych	83
3.4.7.	Czas trwania ochrony	83
3.4.8.	Przepisy międzyczasowe	83
3.5.	Zasady ochrony zagranicznych programów komputerowych w Polsce	84
4.	Ochrona programów komputerowych poza prawem autorskim	87
4.1.	Ochrona programów komputerowych na podstawie prawa patentowego	87
4.1.1.	Wprowadzenie	87
4.1.2.	Podstawowe założenia systemu patentowego	87
4.1.3.	Prawo patentowe a program komputerowy	88
4.1.3.1.	Zdolność patentowa programu w świetle normatywnych definicji wynalazku	88
4.1.3.2.	Ustawowe wyłączenia programów spod opatentowania	90
4.1.4.	Patentowanie programów zagranicą	90
4.1.5.	Patentowanie programów w Polsce	94
4.2.	Ochrona programów komputerowych na podstawie przepisów kodeksu cywilnego o czynach niedozwolonych oraz ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	96
4.2.1.	Podstawy prawne i ogólne zasady ochrony	96
4.2.2.	Ochrona programu utrzymywanego w tajemnicy	98
4.2.3.	Ochrona programu ujawnionego do wiadomości powszechnej	99
4.2.4.	Perspektywy ochrony w Polsce	101
4.3.	Ochrona kontraktowa programów komputerowych	103
4.4.	Ochrona programów komputerowych na podstawie prawa znaków towarowych	105
4.4.1.	Wprowadzenie	105
4.4.2.	Zasady ochrony znaków towarowych	105
4.4.3.	Znak towarowy jako instrument ochrony programu	106
4.5.	Ochrona dóbr osobistych twórców programów komputerowych na podstawie przepisów kodeksu cywilnego	108
5.	Problemy dotyczące programów komputerowych opracowanych przez kilka osób	112
5.1.	Wprowadzenie	112
5.2.	Problem współtwórczości i współautorstwa	112
5.3.	Regulacje dotyczące dzieł wspólnych	115
5.3.1.	Wprowadzenie	115
5.3.2.	Dzieło wspólne nierozłączne	116
5.3.3.	Dzieło wspólne rozłączne	117
5.3.4.	Dzieło zbiorowe	118
6.	Programy komputerowe opracowywane w ramach stosunku pracy	119
6.1.	Wprowadzenie	119
6.2.	Stan prawny na gruncie ustawy z 1952 r.	121

6.3.	Stan prawny na gruncie projektu ustawy o prawie autorskim	124
6.4.	Szczególne problemy dotyczące eksploatacji „programu pracowniczego”	125
6.4.1.	Kwestia uznania programu za stworzony w ramach stosunku pracy	126
6.4.2.	Programy stworzone na podstawie polecenia służbowego	129
6.4.3.	Zakres praw eksploatacyjnych służących pracodawcy	130
6.5.	Forma umowy	136
6.6.	„Programy pracownicze” nie objęte prawem autorskim	137
6.7.	Programy stworzone na zamówienie	138
7.	Odpowiedzialność za naruszenie praw do programu	141
7.1.	Odpowiedzialność z tytułu naruszenia praw autorskich	141
7.1.1.	Odpowiedzialność cywilna za naruszenie praw majątkowych	141
7.1.1.1.	Legitymacja czynna	142
7.1.1.2.	Legitymacja bierna	143
7.1.1.3.	Stwierdzenie bezprawnego naruszenia prawa	145
7.1.1.4.	Poszczególne roszczenia	148
7.1.1.4.1.	Roszczenie o zaniechanie naruszenia	148
7.1.1.4.2.	Roszczenie o wydanie uzyskanych korzyści	149
7.1.1.4.3.	Roszczenie o wynagrodzenie szkody	150
7.1.1.4.4.	Roszczenie o udzielenie informacji	152
7.1.2.	Odpowiedzialność cywilna za naruszenie praw osobistych	152
7.1.2.1.	Legitymacja czynna	153
7.1.2.2.	Legitymacja bierna	154
7.1.2.3.	Stwierdzenie bezprawnego naruszenia prawa	154
7.1.2.4.	Poszczególne roszczenia	154
7.1.3.	Odpowiedzialność karna	155
7.2.	Odpowiedzialność z tytułu naruszenia praw z patentu	157
7.2.1.	Odpowiedzialność cywilna	157
7.2.2.	Odpowiedzialność karna	157
7.3.	Odpowiedzialność z tytułu naruszenia praw do znaku towarowego	158
7.3.1.	Odpowiedzialność cywilna	158
7.3.2.	Odpowiedzialność karna	159
7.4.	Odpowiedzialność z tytułu naruszenia przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	159
7.4.1.	Legitymacje czynna i bierna	161
7.4.2.	Bezprawność działania; przedmiotowy zakres ochrony	161
7.4.3.	Odpowiedzialność cywilna	162
8.	Szczególne problemy zwalczania piractwa komputerowego	163
8.1.	Wprowadzenie	163
8.2.	Środki karne	166
8.3.	Środki cywilne	168
8.4.	Środki procesowe	170
8.5.	Środki celne	171

9. Umowy dotyczące programów komputerowych 173

9.1.	Systematyka umów	173
9.2.	Umowy o udostępnienie programu	175
9.2.1.	Ogólna charakterystyka umów licencyjnych	175
9.2.2.	Znaczenie umów licencyjnych	175
9.2.3.	Charakter prawny licencji na używanie programu	177
9.2.3.1.	Znaczenie ustalenia charakteru prawnego umowy	177
9.2.3.2.	Spory wokół charakteru prawnego umowy	177
9.2.3.3.	Licencja na używanie programu	179
9.2.3.4.	Forma umowy	180
9.2.4.	Przegląd typowych klauzul umowy o udostępnienie programu	181
9.2.4.1.	Układ i treść umowy	181
9.2.4.2.	Strony umowy	182
9.2.4.3.	Przedmiot umowy	182
9.2.4.4.	Licencja (upoważnienie) i jej zakres	182
9.2.4.5.	Licencja wyłączna	184
9.2.4.6.	Termin dostarczenia i instalacja programu	185
9.2.4.7.	Testowanie i przyjęcie programu	186
9.2.4.8.	Odpowiedzialność licencjodawcy za wady programu	186
9.2.4.8.1.	Rodzaje wad	186
9.2.4.8.2.	Ustawowa odpowiedzialność licencjodawcy	187
9.2.4.8.2.1.	Zakres odpowiedzialności	187
9.2.4.8.2.2.	Zasady odpowiedzialności	187
9.2.4.8.3.	Umowne modyfikacje ustawowych zasad odpowiedzialności licencjodawcy	189
9.2.4.9.	Modyfikacje programu	190
9.2.4.9.1.	Modyfikacje programu dokonywane przez licencjodawcę	190
9.2.4.9.2.	Modyfikacje programu dokonywane przez licencjobiorcę	191
9.2.4.10.	Odpłatność	191
9.2.4.11.	Obowiązek utrzymywania programu w tajemnicy	192
9.2.4.11.1.	Obowiązek licencjobiorcy	192
9.2.4.11.2.	Obowiązek licencjodawcy	193
9.2.4.12.	Obsługa programu przez licencjodawcę	193
9.2.4.13.	Czas trwania umowy	194
9.2.4.14.	Wypowiedzenie umowy	194
9.2.4.15.	Przeniesienie praw nabytych umową	195
9.2.4.16.	Wybór prawa	195
9.2.4.17.	Wybór miejsca rozstrzygania sporów	196
9.2.4.18.	Zapis na sąd polubowny	196
9.2.5.	Szczególne postacie licencji	196
9.2.5.1.	Udostępnianie programów komputerowych z udziałem osób trzecich	196
9.2.5.1.1.	Charakterystyka problematyki	196
9.2.5.1.2.	Umowa dystrybucyjna	198
9.2.5.1.2.1.	Zakres licencji	198
9.2.5.1.2.2.	Promocja licencjonowanego programu	199
9.2.5.1.2.3.	Opłaty licencyjne	199
9.2.5.1.2.4.	Odpowiedzialność i gwarancja	199
9.2.5.1.2.5.	Czas trwania i wypowiedzenia umowy	199
9.2.5.2.	Umowa sprzedaży dyskiety (lub innego nośnika) z utwalonym programem	200
9.2.5.3.	Umowa celofanowa (<i>shrink-wrap licence</i>)	202
9.2.5.4.	Licencje publiczne	203
9.3.	Umowy związane z udostępnianiem programów komputerowych	204

9.3.1.	Umowa depozytu programu	204
9.3.2.	Umowa o ujawnienie programu	206
9.3.3.	Nabycie systemu komputerowego – umowa pod klucz	207
9.3.4.	Umowa o ubezpieczenie programu	207
9.4.	Umowy o przeniesienie prawa do programu	208
9.4.1.	Umowa o przeniesienie prawa autorskiego	208
9.4.1.1.	Umowa wydawnicza	209
9.4.2.	Umowa o „przeniesienie prawa” do programu nie stanowiącego przedmiotu praw wyłącznych	209
9.5.	Umowy o stworzenie programu	210
9.5.1.	Wprowadzenie	210
9.5.2.	Charakter prawny umowy	210
9.5.3.	Uprawnienia stron	210
9.5.4.	Szczególne problemy związane z redakcją umowy	213
9.5.4.1.	Uwagi ogólne	213
9.5.4.2.	Wpływ specyfiki tworzenia programu na redakcję umowy	213
9.5.4.3.	Zakres dozwolonej eksploatacji programu przez zamawiającego i wykonawcę	214
9.5.4.4.	Wynagrodzenie i opłaty	215
10.	Prawne aspekty stosowania i usuwania „technicznych” zabezpieczeń programów komputerowych	216
10.1.	Charakterystyka problematyki	216
10.2.	Ochrona przed usuwaniem zabezpieczeń programów	217
10.2.1.	Ochrona w świetle przepisów prawa autorskiego	217
10.2.2.	Ochrona w świetle ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	218
10.3.	Odpowiedzialność producenta programu za szkody wynikłe z działania urządzenia zabezpieczającego	220
11.	Twórczość komputerowa	222
11.1.	Charakterystyka problematyki	222
11.2.	Zaprogramowany komputer jako narzędzie twórcy	223
11.3.	Utwory generowane przez komputer – wyzwanie dla prawa autorskiego	224
11.3.1.	Utwór komputerowy jako przedmiot prawa autorskiego	224
11.3.2.	Twórca utworu komputerowego	226
11.3.3.	Podmiot praw autorskich do utworu komputerowego	227
12.	Prawne problemy zbierania i przetwarzania danych; banki danych a prawo	229
12.1.	Banki danych a prawo konstytucyjne	229
12.2.	Banki danych a prawo autorskie	230
12.2.1.	Zbieranie i utrwalanie danych	230
12.2.1.1.	Rodzaj materiału gromadzonego w bankach danych	230
12.2.1.2.	Sposób korzystania z materiału przy tworzeniu banków danych	232

12.2.2.	Korzystanie z banków danych przez osoby trzecie	234
12.2.2.1.	Bank danych jako samodzielny przedmiot autorskoprawnej ochrony	234
12.2.2.2.	Posługiwanie się bankami danych i zawartymi w nich materiałami	236
12.3.	Bank danych a ochrona praw osobistych, w szczególności prawa do prywatności ...	237
12.3.1.	Dane osobowe jako przedmiot ochrony	239
12.3.2.	Typowe konstrukcje w ustawach dotyczących ochrony danych osobowych	241
12.3.3.	Uprawnienia osób, których dotyczą zbierane dane	243
12.3.4.	Zasady i stopień tajności danych znajdujących się w banku danych	243
12.3.5.	Problem tajemnicy zawodowej	245
12.3.6.	Europejska Konwencja dotycząca ochrony danych osobowych	246
12.4.	Projekt Dyrektywy Komisji EWG w sprawie ochrony baz danych	247
12.5.	Banki danych a prawo karne	251

13. Ochrona topografii układów półprzewodnikowych 252

13.1.	Wprowadzenie	252
13.2.	Możliwości „tradycyjnej” ochrony	252
13.3.	Ochrona specjalna	254
13.3.1.	Źródła i historia legislacji	254
13.3.2.	Podstawowe zasady ochrony zagranicą	255
13.3.2.1.	Przedmiot ochrony i warunki jej powstania	255
13.3.2.2.	Treść prawa wyłącznego	255
13.3.2.3.	Podmiot prawa	256
13.3.3.	Perspektywy ochrony w Polsce	257

Aneks 259

Dyrektywa Rady EWG z 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych 265

Literatura 270

- M.V. Licensing Law and Business Report
 M.P. Monitor Polski
 MIP Managing Intellectual Property
 MR Medien und Recht
 NZW Neue Juristische Wochenschrift
 NP Nowe Państwo
 OSPPKA Ochrona Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
 PIP Państwo i Prawo
 PIG Przegląd Unowodawstwa Gospodarczego
 PW Patent World
 ZNW Zeitschrift für das Recht der Datenverarbeitung
 RIDA Revue Internationale de Droit d'Asie
 RWW Recht der Internationalen Wirtschaft
 SPSS Such Prawo, Socjologia / Sociology
 SCSL Software Computer and Technology Law
 SLJ Software Law Journal